

**MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
OF DENMARK**

DEZVOLTAREA ȘI PROMOVAREA FILANTROPIEI ÎN MOLDOVA

Autoreglementarea organizațiilor societății civile

(Studiu)

***Vasile Cioaric,
coordonator programe,
Centrul CONTACT***

Această publicație este parte componentă a unui proiect, gestionat de Centrul Internațional pentru Dreptul Fără Profit (ICNL) și implementat în parteneriat cu Centrul European pentru Dreptul Comercial (ECNL). Proiectul este finanțat de Guvernul Danemarcei.

Conținut

I. Sumar:	3
II. Ce este autoreglementarea OSC-urilor?.....	3
III. Obiectivele inițiativelor europene de autoreglementare	4
IV. Forme de autoreglementare a OSC-urilor	5
V. Autoreglementarea în Republica Moldova.....	6
A. Exemple de autoreglementare a breslei care activează în sectorul public.....	7
B. Autoreglementarea în sectorul nonprofit.....	7
i. Consiliul de Presă – mecanism de autoreglementare a mass-media	8
ii. Codul deontologic al jurnalistului	8
iii. Codul de etică al ONG-urilor din Republica Moldova.....	9
iv. Codul de Etică al ONG-urilor: între adoptare și aplicare	9
v. Au ONG-urile din Moldova nevoie de autoreglementare?.....	10
vi. Autoreglementarea în organizațiile filantropice	11
VI. Concluzii și recomandări	11

I. Sumar:

Donatorii, reprezentanții guvernamentali, organizațiile societății civile (OSC-rile) și publicul larg tot mai des adresează întrebări referitoare la reprezentativitatea, responsabilitatea față de beneficiarii și susținătorii ONG-urilor, calitatea și eficacitatea programelor acestora, gestiunea financiară și buna guvernare a sectorului asociativ. În consecință, organizațiile din sectorul asociativ tot mai des se confruntă cu presiuni crescânde și solicitări frecvente din partea societății de a-și demonstra responsabilitatea, legitimitatea și eficacitatea. Ca răspuns, un număr tot mai mare de OSC-uri se reunesc la nivel național, regional și internațional pentru definirea standardelor comune și promovarea bunelor practici prin coduri de conduită, scheme de certificare, servicii de informare, grupuri de lucru, instrumente de autoevaluare, etc.

Principalele constatări:

În practica internațională există numeroase inițiative din partea diferitelor grupuri de OSC-uri de a crea propriile mecanisme de autoreglementare. Generalizând experiența existentă, experții în domeniu au punctat următoarele trăsături caracteristice procesului de autoreglementare a organizațiilor societății civile:

- Autoreglementarea poate fi definită ca *dezvoltarea și administrarea de norme comune și a standardelor de comportament ale OSC-urilor care nu sunt pe deplin acoperite de reglementările guvernamentale.*
- Inițiativele de autoreglementare pot deveni un mijloc important de sporire a credibilității și legitimității OSC-urilor în raport cu părțile interesate.
- Autoreglementarea OSC-urilor este un domeniu cu evoluție rapidă, cu numeroase inițiative care, fie că deja funcționează, fie că sunt în curs de dezvoltare.
- În Republica Moldova activitatea de autoreglementare a OSC-urilor trece printr-un proces anevoios și îndelungat de identificare a principiilor, standardelor, dar și a platformelor pe care această autoreglementare ar putea fi dezvoltată.

II. Ce este autoreglementarea OSC-urilor?

Noțiuni și definiții

Inițiativele de autoreglementare sunt adoptate de organizațiile societății civile în scopul convenirii asupra unor standarde comune cu impact pozitiv asupra organizației, proiectând imaginea unei entități responsabile și eficiente, atât în mediul intern, cât și extern.

Potrivit One World Trust, autoreglementarea poate fi definită ca: *"dezvoltarea și administrarea de norme comune și a standardelor de comportament ale OSC-urilor care*

nu sunt pe deplin acoperite de reglementările guvernamentale”¹. O altă definiție, propusă de Gugerty și Prakash, stipulează că autoreglementările sunt "scheme sau inițiative în care participarea este pe deplin voluntară."²

Ambele definiții combină două elemente comune: (1) **modelul de cooperare** și (2) **participarea voluntară**.

Inițiativele de autoreglementare sunt, prin urmare, determinate de **voința comună de a colabora** pe bază de voluntariat în scopul obținerii unor rezultate mai bune în activitatea cotidiană a OSC-urilor. Voința comună de a coopera este de obicei dictată de interesele și obiectivele comune ale organizațiilor care le unește și îi stimulează să respecte aceleași norme de conduită. Abordarea fundamentală pentru orice inițiativă de autoreglementare constă în **procesul de colaborare dintre organizațiile** care doresc să facă activitatea lor conformă cu așteptările constituenților.

Avem nevoie de autoreglementare?

De multe ori în activitatea organizațiilor nonprofit apare întrebarea: cum putem să demonstrăm beneficiarilor și constituenților noștri, tuturor părților interesate că folosim fondurile obținute de la donatori în modul corespunzător și că ne îndeplinim onest misiunea? Problema constă în faptul că de cele mai multe ori părțile interesate, inclusiv finanțatorii și autoritățile de reglementare, au puține oportunități de a verifica managementul intern al asociațiilor obștești și politicile lor nonprofit. Deficitul de informație împiedică mediul extern (dar și intern) să-și facă o imagine clară despre modul de operare a sectorului non-profit, principiile și normele de care se conduce.

În rezultatul examinării practicilor pozitive în domeniu, s-a ajuns la concluzia că inițiativele de autoreglementare, mai ales la nivel de sector, pot deveni un mijloc important de sporire a credibilității și legitimității OSC-urilor în raport cu părțile interesate, contribuind la consolidarea încrederii publice, protejând spațiul politic pentru activitatea ONG-urilor, diseminând cunoștințe și dezvoltând bune practici .

III. Obiectivele inițiativelor europene de autoreglementare

Conform *European Center for Not-for-Profit Law*, obiectivele cele mai comune ale inițiativelor europene de autoreglementare includ:

1. **Promovarea transparenței și a responsabilității** -- inițiativele de autoreglementare urmăresc, în mod tipic, promovarea transparenței, responsabilitatea și îmbunătățirea gestionării interne, a guvernării și a eficacității organizaționale;
2. **Creșterea credibilității din partea donatorilor și a publicului** -- angajamentul față de standardele de transparență și responsabilitate publică poate prezenta în mod pozitiv OSC în ochii comunității donatorilor și a publicului larg;
3. **Participarea la procesul de creare și consolidare a coalițiilor cu participarea constituenților** -- având în vedere că procedurile de

¹ https://scholar.google.com/scholar?q=Civil+Society+Self-Regulation&hl=en&as_sdt=0&as_vis=1&oi=scholar

² One World Trust: *Effective Accountability? The drivers, benefits and mechanisms of self-regulation*, 2012.

Available at: <http://www.oneworldtrust.org/component/content/article/93-showcase/361-effectiveaccountability>.

elaborare a principiilor și normelor de autoreglementare au loc în colaborare, procesul de adoptare stimulează cooperarea între OSC-urile participante. Acesta permite participanților să identifice principiile și valorile comune, să abordeze potențialele provocări, construind concomitent între ele alianțe eficiente;³

4. **Managementul calității** - aplicarea unui sistem de management standardizat și transparent poate ajuta organizațiile societății civile să-și atingă obiectivele stabilite anterior. Evaluarea detaliată a activității OSC-urilor ar putea scoate la iveală anumite imperfecțiuni și ar încuraja îmbunătățirea managementului organizației.⁴

IV. Forme de autoreglementare a OSC-urilor

Cercetările arată că inițiativele de autoreglementare a OSC-urilor există într-o varietate mare de forme, bazate atât pe necesitățile organizației, cât și pe un context operațional mai larg.

Inițiativele de autoreglementare pot avea un grad sporit de instituționalizare (formale) sau pot fi nestructurate (informale) care oferă o mai mare flexibilitate în punerea lor în aplicare.

O inițiativă instituționalizată dispune de structuri administrative, cum ar fi un secretariat sau un comitet care ar sprijini punerea acestora în aplicare.

Inițiativele cu o structură mai informală nu dispun de sisteme de management care ar monitoriza și evalua respectarea de către OSC-uri a normelor și principiilor de autogovernare.

În timp ce unele inițiative de autoreglementare au mecanisme puternice de verificare a conformității, la altele acestea sunt mai slabe sau nu există niciun mecanism de conformitate.

Există cinci categorii largi de autoreglementare a OSC-urilor:

✓ **Codurile de conduită și etică.** Aceste documente de autoreglementare au la bază norme și principii detaliate referitoare la comportamentul semnatarilor codurilor în cauză. Ele sunt de obicei destul de formalizate, dar, în general, nu includ un mecanism de verificare a conformității.

✓ **Schemele de certificare.** În cadrul schemelor de certificare poate fi consfințită evaluarea, de la egal la egal sau de la unele organizații terțe, a gradului în care organizațiile semnatare se conformează principiilor sau standardelor adoptate. Schemele date pot fi atât formalizate, comportând mecanisme puternice de conformitate, cât și neformalizate. **Schemele de autocertificare** se referă la mecanismul de verificare internă a OSC-ului, care însă poate fi adoptat, aplicat și dezvoltat de un grup de ONG-uri. Deseori acestea implică depunerea din partea ONG-urilor a dovezilor de conformitate ce urmează a fi ulterior examinate de organismele (structurile) de supraveghere a inițiativei. Cu toate acestea, schemele

³ European Center for Not-for-Profit Law: *Code of Conduct as a Self-Regulatory Mechanism (Overview of Issues and Types of Codes)*, 2007.

⁴ CIVICUS: *Accountability for Civil Society by Civil Society: A Guide to Self-Regulation Initiatives*, April 2014. Available at: <http://civicus.org/images/stories/CIVICUS%20Self-regulation%20Guide%20Eng%202014.pdf>.

de autocertificare nu necesită verificarea externă a conformității. **Schemele de certificare de la egal la egal** se referă la un grup de organizații dintr-un sector anume. În cadrul acestor scheme conformitatea unui ONG este verificată de către organizații similare. **Sistemele de certificare de către o terță parte** implică în general o organizație care nu este din domeniu (sector) și ar putea verifica respectarea de către ONG-urile semnatare a unui set de principii sau standarde. În unele cazuri, acest proces poate finaliza cu o certificare formală ori cu acordarea unei "mărci de conformitate".

✓ **Servicii de informare.** Acest tip de servicii oferă informații despre activitatea ONG-urilor atât pentru sectorul asociativ, cât și pentru publicul larg. Un serviciu instituit special poate prezenta un spectru larg de informații atât despre activitățile curente, cât și despre costurile administrative și bugetele anuale ale organizațiilor. În majoritatea cazurilor, serviciile de informații nu au mecanisme de verificare a conformității.

✓ **Grupurile de lucru.** Acestea constituie niște întruniri informale sistematice ale reprezentanților organizațiilor neguvernamentale care se reunesc pentru a discuta, a împărtăși și a defini cele mai bune practici. Pentru a încuraja adoptarea celor mai bune practici, grupurile de lucru elaborează și adoptă politici de autoevaluare, precum și seturi de instrumente și ghiduri pentru membrii lor. Deși grupurile de lucru, în mare parte, nu au structuri formalizate și mecanisme de verificare a conformității, acestea de multe ori sunt la originea lor mai mult modele de autoreglementare formalizate, bazate pe introducerea și respectarea unor norme de conduită organizațională și a unor sisteme de certificare.

✓ **Măsurile de evaluare, încurajare și diseminare** a celor mai bune practici în domeniul autoadministrării pot fi administrate de o organizație parteneră, de o organizație-umbrelă sau de o organizație terță. Acestea vor avea misiunea de a identifica, evidenția și a recompensa organizațiile care promovează bune practici.⁵

V. Autoreglementarea în Republica Moldova

În Republica Moldova putem vorbi despre existența a două forme de autoreglementare:

- una ce ține de autoreglementarea breslei care activează în sectorul public, **formalizată**, dar impusă de anumite prevederi legislative; și
- alta care se referă la organizațiile nonprofit, **mai puțin formalizată**, dar emanată de înseși organizațiile neguvernamentale din anumite sectoare de activitate.

⁵ În anul 2012 a fost desfășurată Gala Bunelor Practici "Promovarea Transparenței în Sectorul Asociativ" -- o inițiativă lansată de Centrul CONTACT cu suportul Agenției SUA pentru Dezvoltare Internațională (USAID), în cadrul Programului FHI 360 Consolidarea Societății Civile în Moldova (MCSSP). Gala Bunelor Practici a avut scopul de a premia și promova practicile și exemplele pozitive în domeniul transparenței ONG-urilor, precum și de a stimula adoptarea principiilor de transparență, etică și bună guvernare de către întreg sectorul asociativ.

A. Exemple de autoreglementare a breslei care activează în sectorul public

La această categorie putem atribui codurile deontologice elaborate în baza legilor Republicii Moldova de către diferite organe de autoadministrare a breslei care activează în sectorul public, cum ar fi:

1. **Codul de etică al procurorilor**⁶, aprobat prin Hotărârea Adunării Generale a Procurorilor nr. 4 din 27 mai 2016. (*Legea cu privire la Procuratură nr. 3 din 25.02.2016. Articolul 3. Principiile de organizare și de activitate a Procuraturii și a procurorului*).

2. **Codul de etică și de conduită profesională al judecătorului**⁷, aprobat prin Hotărârea Adunării Generale a Judecătorilor nr. 8 din 11 septembrie 2015, (*Legea nr. Nr.514 din 06.07.1995 privind organizarea judecătorească, art. Articolul 23³. Competența Adunării Generale a Judecătorilor*).

3. **Codul deontologic al avocatului din Republica Moldova**⁸, adoptat de Congresul Avocaților din 20 decembrie 2002, cu modificările și completările adoptate la 23 martie 2007 și la 01 iulie 2016 de Congresele Avocaților, (*Legea cu privire la avocatură nr. 1260 din 19.07.2002 Articolul 10. Cerințe pentru exercitarea profesiei de avocat*).

4. **Codul de conduită a funcționarului public**⁹, adoptat prin *Legea nr. 25 din 22.02.2008*.

Problema de bază a acestor și altor acte de autoreglementare din domeniul public constă în lipsa unor mecanisme clare și eficiente de evaluare a respectării codurilor deontologice. Chiar dacă în ultimii ani mai toate serviciile publice și-au elaborat norme de conduită, potrivit cărora funcționarii trebuie să asigure un tratament egal cetățenilor în față autorităților și instituțiilor publice, să dea dovadă de profesionalism, imparțialitate și independentă, cinste și corectitudine, experții în domeniu sunt sceptici și spun că aceste coduri etice nu sunt funcționale, deoarece nu există sancțiuni clare pentru încălcarea normelor de etică. Este o constatare bazată pe analizele făcute de experții de la Organizația Transparency International Moldova.¹⁰

B. Autoreglementarea în sectorul nonprofit

În Republica Moldova activitatea de autoreglementare a OSC-urilor trece printr-un proces anevoios și îndelungat de identificare a principiilor, standardelor, dar și a platformelor pe care această autoreglementare ar putea fi dezvoltată.

Mai jos vom aduce două exemple de inițiative de autoreglementare a unor entități nonprofit, fiecare având rezultate și finalități diferite.

⁶ http://www.procuratura.md/file/2016-06-03_CODUL%20de%20etica%20al%20procurorului%20aprobat%20la%20AG%2027.05.2016.pdf

⁷ <https://www.scribd.com/document/369339061/Codul-de-Etica-Al-Judecatorului>

⁸ http://uam.md/media/files/files/cod_nou_deontologic_2483975.pdf

⁹ <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=327607>

¹⁰ <https://moldova.europalibera.org/a/24419792.html>

i. Consiliul de Presă – mecanism de autoreglementare a mass-media

La 1 octombrie 2009 câteva asociații (instituții) care activează în interesul public în domeniile mass-media, drepturile omului, dezvoltare socială au creat Consiliul de Presă -- structură națională de autoreglementare a activității instituțiilor mass-media/jurnaliștilor. Structura, regulamentul de activitate și modalitatea de selectare a membrilor Consiliului de Presă sunt expuse pe pagina Web a Consiliului¹¹.

Funcția de bază a Consiliului de Presă o reprezintă examinarea plângerilor consumatorilor de produse mass-media care se referă la încălcarea normelor deontologice jurnalistice în activitatea editorială a instituțiilor mass-media din Republica Moldova cu acoperire națională, regională și locală.

Consiliul de Presă contribuie la negocierea unor soluții de compromis rapid și reciproc acceptabil în cazul litigiilor între mass-media/jurnaliști și consumatorii de produse mass-media privind materialele jurnalistice publicate. Conform raportului de activitate pentru anii 2012 –2013, în adresa Consiliului de Presă au parvenit 41 de plângeri și adresări din partea consumatorilor de produse mass-media, asociațiilor obștești, instituțiilor publice sau grupurilor de interese în chestiuni care vizează etica și normele comportamentului profesional al jurnaliștilor. 12 plângeri au fost soluționate imediat după notificarea Consiliului de Presă (instituțiile mass-media vizate au reacționat prin corectarea sau remedierea greșelilor admise; cazurile s-au referit la comentariile cu caracter defăimător și/sau licențios pe site-uri, neacordarea dreptului la replică, nerespectarea dreptului de autor).

În ședințele publice care au fost convocate în perioada de raport, au fost examinate 31 de plângeri, în 25 cazuri fiind constatată încălcarea prevederilor Codului deontologic al jurnalistului din Republica Moldova și a bunelor practici jurnalistice, iar instituțiilor mass-media li s-a solicitat să ia măsuri pentru soluționarea problemelor deontologice identificate.

De asemenea, Consiliul de Presă elaborează recomandări de consolidare a standardelor profesionale în mass-media din Republica Moldova, elaborează propunerilor de politici publice mass-media și desfășoară campanii de promovare a jurnalismului responsabil.

ii. Codul deontologic al jurnalistului

Documentul care stă la baza activității Consiliului de Presă este Codul deontologic al jurnalistului din Republica Moldova,¹² elaborat și propus reprezentanților mass-media spre aprobare la 3 mai 2011, la conferința națională a jurnaliștilor.

Versiunea completată a Codului deontologic al jurnalistului are în total 89 de articole și un preambul în care sunt formulate valorile profesiei de jurnalist. Codul este structurat în 7 capitole (Principii generale, Asigurarea acurateții informației, Protecția drepturilor omului, Jurnalistul și conflictul de interese, Tehnici și echipamente speciale de colectare a informațiilor, Obligații mutuale între jurnalist și angajator și Autoreglementare).

¹¹ <https://consiliuldepresa.md/ro/page/despre-consiliu>

¹² <https://consiliuldepresa.md/ro/page/codul-deontologic-al-jurnalistului-din-r-moldova>

Conform art. 7.2. al Codului, monitorizarea aplicării Codului și examinarea încălcării prevederilor lui revin Consiliului de Presă din Republica Moldova care emite decizii de constatare și face recomandări.

iii. Codul de etică al ONG-urilor din Republica Moldova

Despre necesitatea elaborării și adoptării unor mecanisme și instrumente de autoreglementare a organizațiilor din sectorul asociativ se vorbește deja de 12 ani. Încă în anul 2007, la inițiativa câtorva organizații neguvernamentale, a fost creată o Alianță, care și-a propus drept scop elaborarea și promovarea unui proiect al Codului de etică al ONG-urilor. Ideea elaborării unui asemenea Cod a fost înaintată de mai mulți reprezentanți ai ONG-urilor, participanți la o masă rotundă la Ambasada SUA.

Aceștia s-au pronunțat pentru elaborarea unui Cod deontologic al ONG-urilor, care urma să conțină niște principii generale de activitate a ONG-urilor, printre care: responsabilitatea, transparența, prestația și recunoașterea publică, respectarea drepturilor omului, autonomia și integritatea, etc. Primul proiect al Codului de Etică al ONG-urilor a fost prezentat în cadrul Forumului ONG-urilor din 2008 și aprobat în unanimitate.

Cu toate acestea, un atare document important de autoreglementare, cum este Codul de etică, așa și n-a fost pus în aplicare. Pe parcursul a 10 ani această inițiativă a fost mai puțin discutată în mediul neguvernamental, interesul pentru proiectul Codului de etică fiind revigorat la începutul anului 2017, când Consiliul ONG și Platforma pentru Cetățenie Activă și Parteneriat pentru Drepturile Omului (CAP) au creat Grupul pentru Codul Etic și au organizat o serie de ateliere cu tema „Codul de Etică al ONG-urilor”.

La ateliere, în urma discuțiilor, s-a ajuns la concluzia că punerea în aplicare a unui astfel de document, la etapa actuală, este deosebit de necesară deoarece există foarte multe motive serioase pentru aceasta.

Membrii Grupului pentru Codul de Etică au invitat actorii din societatea civilă organizată să se implice în procesul de autoreglementare a sectorului nonprofit și să contribuie la definitivarea proiectului Codului de Etică al ONG-urilor cu adoptarea lui ulterioară la unul din forumurile societății civile din Republica Moldova.

iv. Codul de Etică al ONG-urilor: între adoptare și aplicare

Apare întrebarea firească, de ce pe parcursul a peste 10 ani de zile Codul de Etică așa și n-a fost pus în aplicare?

Cauze sunt mai multe:

În primul rând, la etapa, când a fost elaborat proiectul Codului de Etică, necesitatea unui astfel de document nu era conștientizată suficient de către toți participanții la discuții. Nu exista o înțelegere clară a modalității de punere în aplicare a acestui document de autoreglementare. S-a conturat un spectru larg de viziuni asupra necesității unui mecanism de punere în aplicare Codului.

Deși la forumul din anul 2008 organizațiile participante au votat fără rezerve Codul de Etică, pe parcurs unele organizații au început a pune la îndoială necesitatea lui, considerându-l ineficient și poate chiar inutil. Alții au considerat că fiecare organizație ar putea să aprobe niște reguli interne proprii.

În al doilea rând, acest Cod nu este adaptat la cerințele, necesitățile, posibilitățile și capacitățile unei serii de organizații. În special, organizațiile de nivel local au considerat că cerințele înaintate de acest Cod le depășesc capacitățile și posibilitățile de care dispun. Lor le este foarte dificil să respecte condițiile de bună guvernare stipulate în acest document. La nivel local, organizațiile nu dispun de capacități de a-și perfecta cadrul regulator intern conform cerințelor Codului (politici de contabilitate, regulamente anticorupție, consilii de administrare funcționale, rapoarte anuale inclusiv financiare elaborate și publicate, etc.).

v. Au ONG-urile din Moldova nevoie de autoreglementare?

La această întrebare în perioade diferite au fost găsite mai multe răspunsuri, majoritatea absolută fiind în favoarea elaborării și punerii în aplicare a unor mecanisme de autoreglementare a sectorului asociativ.

Printre cauzele care determină sectorul asociativ din Republica Moldova să pună, totuși, în aplicare un mecanism de autoreglementare pot fi enumerate următoarele:

- **Nivelul scăzut de încredere a populației în ONG-uri.** Ultimul Barometru al Opiniei Publice arată că la începutul anului 2019 doar 16,5 % din respondenți au spus că au o "oarecare" încredere în organizațiile neguvernamentale, în timp ce 24,8 % din ei au afirmat că "nu prea au încredere", iar 35,5 % au afirmat că "nu au deloc încredere" în ONG-uri.

- **Afilierea și activitatea politică a ONG-urilor.** Sunt atestate situații în care o persoană care reprezintă un ONG sau o Platformă de ONG-uri deține în același timp o poziție într-un partid politic;

- **Conflicte de interese.** Multe persoane care activează în sectorul asociativ nu declară conflictele de interese. Această situație este agravată în special de cazurile în care aceste persoane au putere de decizie nu doar în organizațiile pe care le reprezintă, dar și în cadrul unor rețele de organizații/structuri de consultare sau luare a deciziilor în cadrul instituțiilor care acordă finanțări (APC/APL, structuri internaționale, etc);

- **Transparența redusă.** ONG-urile nu oferă acces public la rapoartele financiare și de activitate.

- **Finanțarea netransparentă.** În unele cazuri, ONG-urile sunt finanțate (sau chiar create) cu scopul de a promova anumite interese ascunse ale politicianilor sau businessului;

- **Conflicte în interiorul sectorului nonprofit.** De multe ori conflictele dintre ONG-uri nu sunt discutate și nu sunt soluționate (pe cale amiabilă). Deseori se recurge la acuzații în spațiul mediatic, atacuri la persoană, refuzul de a încerca rezolvarea problemele pe interior, adresări publice fără încercarea de a contacta mai întâi organizațiile implicate, etc;

- **Protejarea de către ONG-uri a intereselor sectorului privat.** În ultima perioadă este observată o creștere a numărului ONG-urilor care promovează interesele organizațiilor de profit, produsele cărora au un impact negativ asupra sănătății publice, cum ar fi industria tutunului și a alcoolului (la nivel declarativ promovează scopuri nobile, dar de facto urmăresc doar obținerea profitului);

- **Nesolidarizarea cu ONG-iștii care sunt supuși presiunilor.** Sunt întâlnite cazuri în care autoritățile prin diferite modalități (de ex. amenințarea ONG-urilor care

critică activitatea unui politician, partid etc.) încearcă să influențeze activitatea ONG-urilor, făcându-le „mai comode”. Iar colegii nu se solidarizează și nu-i susțin.

vi. Autoreglementarea în organizațiile filantropice

Organizațiile care au drept scop principal activități filantropice sunt deseori supuse unor presiuni și provocări sociale diferite de unele organizații neguvernamentale.

Având în vedere că activitățile filantropice presupun colectarea de fonduri: bani, produse alimentare, haine și alte tipuri de donații, acestea adesea nimeresc în epicentrul unor discuții publice, zvonuri, mituri, etc. Mai există și organizații-clone care colectează fonduri, în special bani, în condiții obscure, cu scopuri de îmbogățire personală, etc.

Iată de ce organizațiile filantropice depun eforturi susținute pentru a convinge societatea că activitatea lor este conformă cu normele de etică profesională, bazată pe niște valori general recunoscute. În cazul lor, un cod etic ce ar susține aceste eforturi ar fi binevenit.

Codul de etică al organizațiilor filantropice ar avea drept scop să creeze, să mențină și să crească încrederea publicului în organizație, de orice natură ar fi ea, fie că este o organizație de operare, fie o fundație (de familie, independentă sau de afaceri), una din serviciile de dezvoltare a sectorului filantropic sau un grup voluntar.

Se consideră că autoreglementarea completează resursele managementului profesional al unei organizații filantropice și inspiră angajații să aibă un comportament atașat la principiile și valorile organizațiilor. Acestea consolidează responsabilitatea publică care este intrinsecă unei organizații filantropice.¹³

VI. Concluzii și recomandări

Concluzionând, putem afirma că în Republica Moldova activitatea de autoreglementare a OSC-urilor trece printr-un proces anevoios și îndelungat de identificare a principiilor, standardelor, dar și a platformelor pe care această autoreglementare ar putea fi dezvoltată.

Deși la forumul din anul 2008 organizațiile participante au votat fără rezerve Codul de Etică, pe parcurs unele organizații au pus la îndoială necesitatea acestuia, considerându-l ineficient și inutil.

La etapa când a fost elaborat proiectul Codului de Etică, necesitatea unui astfel de document nu era conștientizată suficient de către toți participanții la discuții și nu exista o înțelegere clară a modalității de punere în aplicare a acestui document de autoreglementare.

Cauze care determină sectorul asociativ din Republica Moldova să pună, totuși, în aplicare un mecanism sunt suficiente. Este vorba despre:

- Nivelul scăzut de încredere a populației în ONG-uri.
- Afilierea și activitatea politică a unor ONG-uri.
- Conflicte de interese.
- Transparența redusă.

¹³ Códigos de ética para organizaciones filantrópicas, <https://www.expoknews.com/codigos-de-etica-para-organizaciones-filantropicas/>

- Finanțarea netransparentă.
- Conflicte în interiorul sectorului nonprofit.
- Protejarea de către ONG-uri a intereselor sectorului privat.
- Nesolidarizarea cu ONG-iștii care sunt supuși presiunilor.

În scopul redresării situației în domeniul autoreglementării sectorului asociativ din Republica Moldova, urmează a întreprinde un șir de măsuri de ordin metodologic, organizatoric și instituțional:

1. Revizuirea conținutului Codului de Etică al ONG-urilor adoptat la forumul societății civile din anul 2008 în scopul aducerii în corespundere cu principiile de la Istanbul și practicile pozitive europene și mondiale în domeniu.
2. Desfășurarea unor consultări largi, inclusiv cu participarea organizațiilor locale, elaborarea și punerea în funcțiune a unui mecanism eficient de aplicare a Codului de Etică al ONG-urilor.
3. Familiarizarea la scară largă a organizațiilor neguvernamentale cu conținutul, principiile și mecanismul de aplicare a Codului de Etică al ONG-urilor.
4. Desfășurarea sistematică a Galei transparenței ONG-urilor și a altor forme de monitorizare și evaluare a respectării de către organizațiile semnatare a Codului de Etică al ONG-urilor.